

Az írógép.

Lapunk mai számában egy varrógépre emlékeztető készüléket láthat az olvasó, melyet olyan formán kezel egy hölgy, a hogy a zongorát szokás. Azonban nem varrógép, nem is pianoforte. A Singerek s Wilsonoknak éppen oly kevés érdemük van feltalálása körül, mint a Bösendorfereknek vagy Beregszászyaknak. A készülék egy írógép, Remington szerkezete szerint; mert Amerikában már több fajta ily gép is kezd elterjedni.

Írógépünk szerkezete belül is sok hasonlót mutat a zongorához. A 3-ik s 4-ik ábrán láthatni egyes gombokat, melyeknek fejére betűk s írásjelek vannak bevéve, s melyek ép úgy lenyomhatók, mint a zongora-billentyűi. A gombok emeltyű-készülékkel vannak kapcsolatban, úgy hogy midőn a gombot lenyomjuk, emeltyű által egy kalapács fölfelé üt, miként a zongora kalapácsa a hurokra. A 2-ik ábra világosan mutatja ez emeltyű szerkezetét. De az írógép kalapácsai nem egyformák, hanem mindegyiken egy-egy betű van kivésve, ugyanaz, a mely a megfelelő gombon. És ez a kalapács nem is üt húrra, mint a zongora, hanem egy festékkal itatott papir- vagy vászon-szalagra. A szalag fölött, majdnem közvetlen érintkezésben vele, van a beirandó papirlap egy kaucsukhengerre erősítve, azon a módon, mint az a nyomdák sajtójánál is szokás. Mihelyt tehát egy betű gombja lenyomatik, a neki megfelelő kalapács ugyane betű bélyegét rányomja a festékkal beitatott szalagon át a beirandó lapra. Következik a másik betű. Hogy azonban ennek bélyege ne essék oda, a hová az előbbi betűé, azaz hogy ne egymás hátra irassanak a betűk, olyan készülékkel is el van az írógép látva, mely e tekintetben maga szabályozza magát. A gépet ugyanis föl lehet huzni, mint az órát, azon fogantyúval, mely a 2-ik ábrán jobbfelől látható s B-vel van jelölve. A csavarugó — mely szintén ott látható — mozgásban tartja az egészet, úgy hogy midőn egy-egy billentyű lenyomatott, a gép hengere, valamint a reá erősített papirlap egyet-egyed odább mozdul, éppen annyit, a mennyi helyre egy betűnek szüksége van. Mikor aztán a henger egy egész mozgást megtett balról jobb felé, azaz midőn egy egész sor meg van írva, akkor egy kis csengettyű ad jelt, hogy tovább mozgatni nem lehet. Az író ekkor egy kis kapocs kiemelése által a hengert ismét eredeti helyzetébe hozhatja vissza, azaz a sor elejére. E közben magától fordul odább, éppen annyival, a mennyire egy új sornak szüksége van.

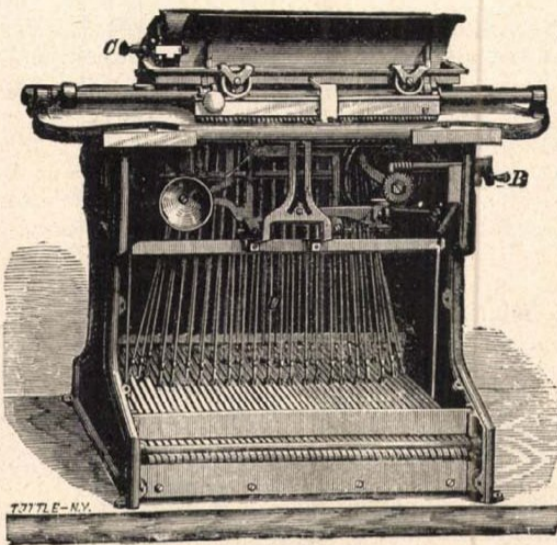
A gépet be lehet állítani úgy, hogy a sorok hosszúsága, s azoknak egymástól való távolsága is változtatható. Tehát mindenféle sűrűségben az írásjeleket is föl lehet rakni, mert azoknak külön billentyűk felelnek meg, sőt alá is lehet huzni tetszőleg betűket vagy szavakat. Két-két szó között szintén meg lehet tartani a szükséges távolságot, hogy e célra szolgáló külön billentyűt nyomunk meg. A kapott iratok sokszorosítása pedig épenséggel könnyű, mert a gép sokszorosító tentával dolgozik, s mert több lapot is lehet egyszerre beletenni a gépbe, minden két lap közé külön e célra praeparált festőlapot helyezvén.

E gépnek sok mindenféle előnye van a közönséges írás fölött. Első s legnagyobb az, hogy kevés — alig két heti — gyakorlás mellett sokkal hamarabb megy vele az írás, mint közönségesen tollal. Egy percz alatt valami 90 szót lehet vele leírni, holott tollal alig 40-et. A gyorsírók tehát diktálásnál vagy másolásnál nem sokára egészen fölöslegessé válnak, a mennyiben e géppel sokkal pontosabban s gyorsabban lehet dolgozni, mint ők teszik. Ha még hozzá vesszük a sokszorosítás könnyűségét is, akkor meg éppen e gép előnyére üt ki az összehasonlítás. Második nagy előnye e gépnek, hogy szép kalligraphus írást tehet vele az is, kinek kezeírását egyébként alig lehet elolvasni. Használhatják továbbá a gépet olyanok, kik valamely testi hibájuk miatt a tollat nem kezelhetik, p. o. elvesztették jobbkezüket. Sőt használhatják a vakok is, kik kitűnő helyérzéküknél fogva könnyen betaníthatók, hogy melyik billentyűt mikor kell megnyomniok.

Bonyolult szerkezete miatt azonban a gép még meglehetősen drága (230—260 frt között, a szerint a milyen nagy) s ez bizonyosan nagy akadály lesz gyors elterjedésére nézve.

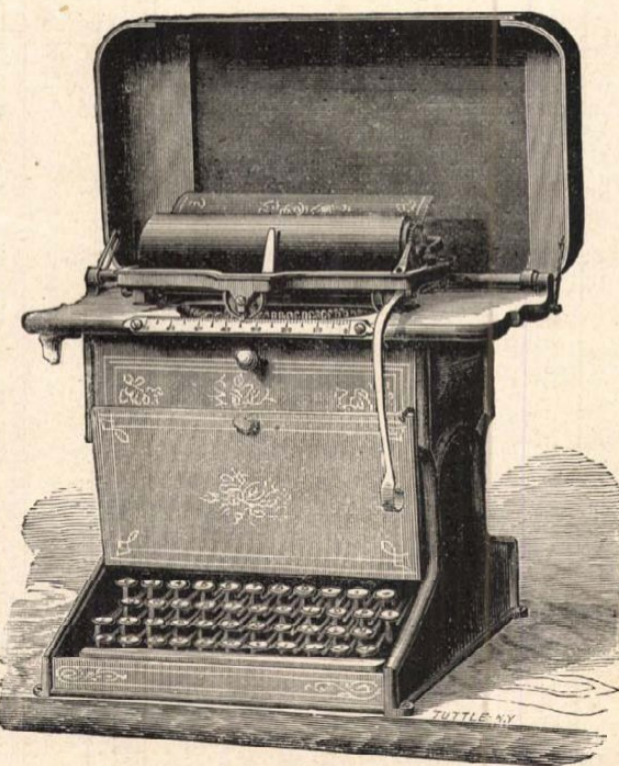
1-ik ábrm.

2-ik ábra.

3-ik ábra.

4-ik ábra.

Egy ily gép már Budapesten is használatban van a Ferencz-csatorna-vállalat igazgatóságai irodájában.

A baltimori Bonaparték.

A modern történelem egyik legérdekesebb s regényesebb lapjára van följegyezve a baltimori Bonaparte család életrajza. Körülbelül hetvenhat évvel ezelőtt Napoleonnak legifjabb, leggyöngébb s talán leggyaralóbb testvére, Jeromos, egy francia hadihajó élén érkezett Uj-Yorkba. Bonaparte Napoleon, akkor még a francia köztársaság első konzula, lángelméje fényével vakította el a világot; nem csoda tehát, ha a konzul testvérét az uj-yorki előkelő körökben előzékenységgel fogadták.

Az ifju Bonaparte 1803. őszén ment el Baltimoreba. Tiszteletére ünnepélyeket rendeztek, ő volt mindenütt a nap hőse. Az előkelő körök versenyeztek egymással, hogy az ifju francia iránt kimutassák hódolatukat. Chase Samuelnek, a függetlenségi nyilatkozat egyik tekintélyes aláírójának vendégszerető házában mutatták be neki Patterson Erzsébet kisasszonyt. A tizenhétéves leánya Baltimore gyöngye volt; szép, szellemes és hozzá rendkívül vagyonos. Jeromos csakhamar lángra gyuladt iránta s szerelme viszonzva lón. Jeromos megkérte Erzsébet kezét. Hiában intették barátai, hiában ellenzettek ez összeköttetést szülei: a szép leány határozottan kinyilatkoztatta, hogy „inkább lesz Bonaparte felesége egy órára, mint bárki másé egy egész életre”. Nagynehezen aztán szülei is beleegyeztek.

A házasság 1803. karácsonyestéjén ünnepeltetett. Carroll János, baltimori római katolikus püspök s később az amerikai róm. kath. egyház bibornok-érseke eskette meg a boldog párt; tanuk gyanánt a baltimori polgármester s több előkelő egyén szerepelt. Patterson ur, a híres Astor család üzleti társa, igazi dúsgazdag ember volt. Az amerikai forradalom alkalmával óriási pénzüsszeget áldozott a szabadságharc folytatására, s benső barátság fűzte Washingtonhoz és La Fayettehoz.

Az ifju pár mindjárt a házasság után betutazta az északi s keleti államokat. Philadelpiában, Bostonban s Albániában, általában mindenütt kiváló tisztelettel fogadták az első konzul testvérét. A derű után azonban csakhamar következett a ború. Már utazásuk alatt hallották, hogy a konzul határtalanul dühös e házasság miatt; majd értésül adták Jeromosnak, hogy bátyja parancsa nyomán az első hadihajón térjen vissza Franciaországba, mert különben szökevényül tekintetik. Ugyanakkor vette azt a rendeletet is, hogy ifju nejét nem szabad magával hozni s a francia tengerészkapitányoknak ki volt adva, miszerint föl ne vegyék hajóikra „azt az ifju nőt, kivel Jeromos összeadta magát,“ s ha netalán mégis valahogy Franciaország határáig elérnének is, onnan haladéktalanul szállítsák vissza az Egyesült-Államokba.

Jeromos megrettent; nem mert hazamenni, tartván bátyja haragjától. Hétről hétre, hónapról hónapra halogatta az utazást, remélvén, hogy majd csak megengesztelődik iránta s beleegyezik házasságába. Végre 1805 márczius 11-én Jeromos és szép neje elindulnak Baltimore-ból s april 2-án Lissabonban kötöttek ki. Itt már keserűen kellett tapasztalniok Napoleon zsarnokságának erejét. Jeromos neje nem volt szabad szárazra lépnie; hajójukat francia őrség vette körül. A vezénylő tiszt kérdezé nejétől: „hogy mi célból jött Európába Patterson asszony?”

— Mondja meg ön urának, hogy Bonaparte asszony méltó joggal követelheti, hogy a császári család tagjává tekintessék.

Jeromos haladéktalanul sietett Párisba, hogy bátyjánál személyesen járjon közbe. Utközben Junottal, a Portugállba kinevezett francia miniszterrel találkozott, ki kérte, hogy ne makacsodjék s egyezzen bele bátyja akaratába. Jeromos még ekkor mennyre-földre esküdözött, miszerint soha sem hagyja el ifju szép nejét. „Ügyem igazságában hívva — mondá ünnepélyesen — szilárd és határozott maradok.” Ekkor megmutatta Junot-nak neje kicsiny mellképét. „S ily tökéletes szépséggel egyesülve van minden női báj.”

Párisba érkezvén, Napoleon nem fogadta el; meghagyta, hogy csakis levélben fordulhat hozzá. Napoleon válaszolt is e levélre, romba döntve